

BEACH RESORT & SPA

Η ΙΣΤΟΡΙΑ
ΠΙΣΩ ΑΠΟ
ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

Σας καλωσορίζουμε στο AVRA IMPERIAL BEACH RESORT & SPA και σας ευχόμαστε καλή διαμονή.

Το AVRA IMPERIAL BEACH RESORT & SPA βρίσκεται στο Κολυμπάρι της Δυτικής Κρήτης, ιστορική περιοχή του νησιού και απέχει ελάχιστα από το Μοναστήρι της Γωνιάς και την Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης.

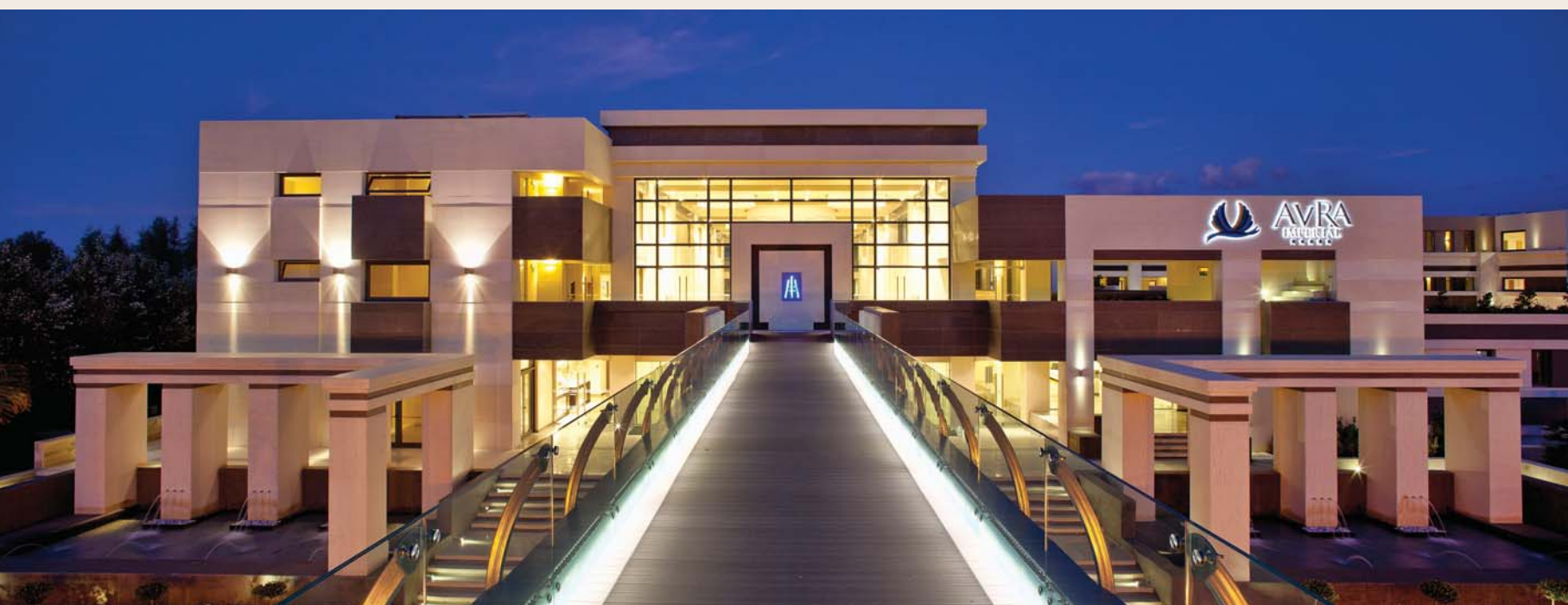
Η αρχιτεκτονική του είναι εμπνευσμένη από τη δομή των Μινωικών Ανακτόρων. Όπως θα παρατηρήσετε σε όλους τους χώρους του ξενοδοχείου, εσωτερικούς και εξωτερικούς, υπάρχουν χαραγμένα σύμβολα. Τα σύμβολα αυτά είναι τα γράμματα της Γραμμικής Γραφής Β με την οποία έγραφαν οι Μινωίτες και οι Μυκηναίοι και η οποία αποτελεί την πρώτη γραφή, όχι μόνο του ευρύτερου ελληνικού γεωγραφικού χώρου, αλλά και της Ευρώπης.

Για να συγκεκριμενοποιήσουμε τα παραπάνω και για δική σας πληρέστερη ενημέρωση ζητήσαμε τη βοήθεια ενός φωτισμένου ανθρώπου: ο Δρ Μηνάς Δ. Τσικριτής, Καθηγητής Πληροφορικής - Ερευνητής Αιγαιακών Γραφών, με το κείμενο που ακολουθεί, μιλάει για τις γραφές των Μινωιτών. Η ευγενική προσφορά του για εμάς είναι σημαντική και του εκφράζουμε ευγνωμοσύνη.

Ελπίζουμε, η έκδοση που έχετε στα χέρια σας να σας ταξιδέψει στο μαγευτικό κόσμο της αρχαιότερης γραφής της Ευρώπης!

Αθηνά Π. Χανιωτάκη
Διευθύνουσα Σύμβουλος

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

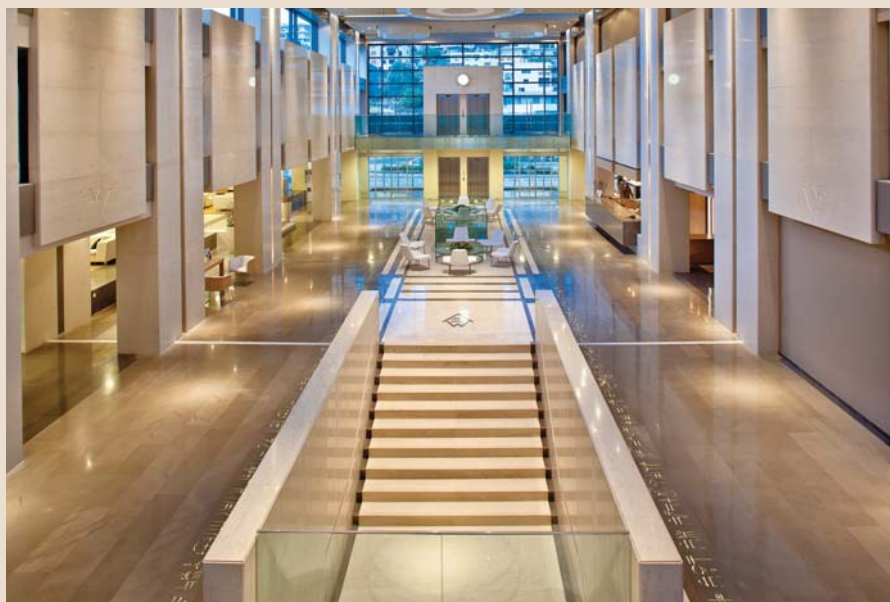
Η αφορμή συγγραφής του παρόντος σύντομου κειμένου υπήρξε μια συνέντευξη μου στην τηλεόραση για την τεχνολογία και την γραφή του μινωικού πολιτισμού. Οι ιδιοκτήτες του Anra Imperial Beach Resort & Spa που παρακολούθησαν τη συνέντευξη, μου ζήτησαν να επισκεφτώ το ξενοδοχείο. Ερχόμενος στο Anra Imperial εντυπωσιάστηκα από το σύνολο των συμβόλων της Γραμμικής Β που αντίκρισα χαραγμένα στα δάπεδα, τους τοίχους και σε όλους του χώρους. Εάν το παρατηρήσει κανείς με προσοχή, θα αναγνωρίσει μια «μινωϊκή» αρχιτεκτονική που διακριτικά αναδεικνύεται.

Προτείνω λοιπόν στους επισκέπτες να εκμεταλλευτούν τις διακοπές τους στο ξενοδοχείο αυτό για να βιώσουν μια εμπειρία από την αρχαιότερη συλλαβική γραφή της Ευρώπης, αφού η ιστορία της γραφής του σημερινού Ευρωπαϊκού πολιτισμού ξεκινά από την Μινωϊκή γραφή.

Ο επισκέπτης μπορεί να ζητήσει στην υποδοχή του ξενοδοχείου να γράψουν το όνομά του στην Γραμμική Β, να διαβάσει το σύντομο σημείωμα στις αιγαιακές γραφές ενώ παρατηρώντας τις διάφορες επιγραφές στο ξενοδοχείο μπορεί μέσα στις διακοπές του να προσεγγίσει την πρώτη γραφή της Ευρώπης.

Δρ Μηνάς Δ. Τσικριτσής
Καθηγητής Πληροφορικής
Ερευνητής Αιγαιακών Γραφών

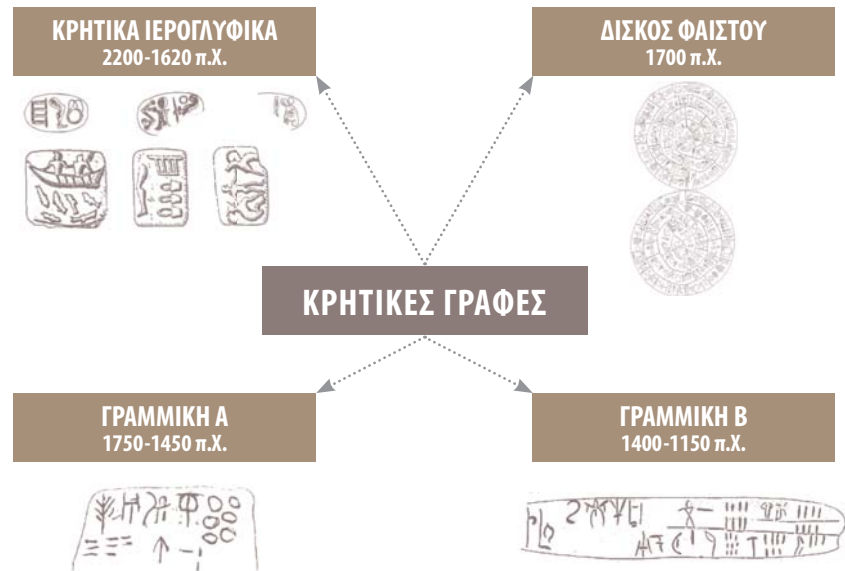

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιινόηση της γραφής στην Κρήτη φαίνεται να υπαγορεύεται από την ανάγκη εξυπηρέτησης των διοικητικών αναγκών του πολιτισμού της, όπως προκύπτει από τις λογιστικές πινακίδες και τα άλλα οικονομικά τεκμήρια, αλλά και την ανάγκη τελετουργικής επικοινωνίας που καταγράφεται στις τράπεζες προσφορών.

Σύμφωνα με τα αρχαιολογικά δεδομένα, στο πλαίσιο του μινωικού και του μυκηναϊκού πολιτισμού, αναπτύχθηκαν τρία συλλαβικά συστήματα γραφής¹ τα οποία συνετέλεσαν, για μια περίπου χιλιετία, στη γραπτή επικοινωνία μεταξύ των «πρωτοεγγράμματων» κοινοτήτων του Αιγαίου. Στο χρονικό διάστημα 2200 έως 1150 π.Χ. τα διάφορα ευρήματα γραφής κατατάσσονται και διακρίνονται στον παρακάτω πίνακα:

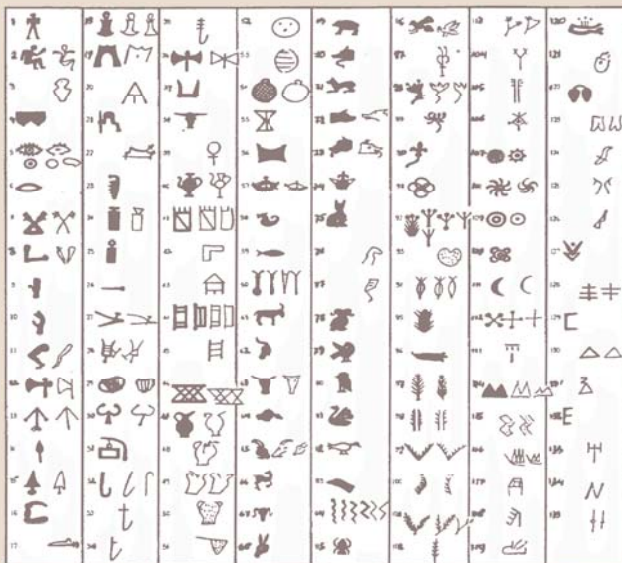
ΚΡΗΤΙΚΑ ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ

Τα κρητικά ιερογλυφικά αποτελούνται από ένα συνδυασμό λίγων επαναλαμβανόμενων ριζών λέξεων και συλλαβών, που καθεμιά τους παριστάνεται με μία εικόνα. Η γραφή αυτή ανιχνεύεται κυρίως σε σφραγίδες και πάλινες πινακίδες² που προήλθαν από την ανασκαφή της Κνωσού, καθώς και από είκοσι εννέα άλλες εγκαταστάσεις του νησιού. Οι επιγραφές αυτές πιθανόν να έχουν οικονομικό περιεχόμενο (τίτλοι, περιουσιακά στοιχεία, συναλλαγές κτλ) αλλά και θρησκευτικό. Διοικητικό χαρακτήρα είχαν, κυρίως, οι σφραγίδες που διασφάλιζαν το απαραβίαστο και την αυθεντικότητα των ενσφράγιστων αντικειμένων και προϊόντων.

¹ Ο Έβανς, στο *Scripta Minoa*, διακρίνει τις γραφές των πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στην Κρήτη, από το 2200 έως το 1200 π.Χ., σε ιερογλυφική γραφή, γραφή τύπου Α και γραφή τύπου Β. Evans Arthur J., «*Scripta Minoa I*».

² Από το σύνολο των 331 αντικειμένων με επιγραφές σε κρητικά ιερογλυφικά, τα 136 βρίσκονται σε σφραγίσματα και τα 122 βρίσκονται σε πινακίδες.

ΣΗΜΕΙΑ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΓΡΑΜΜΙΚΩΝ

ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΓΡΑΦΗ Α

Τα αρχαιολογικά ευρήματα της Γραμμικής Α αριθμούνται σε 1.440, συμπεριλαμβανομένων και των 20 που βρέθηκαν εκτός Κρήτης. Από τα 178 συλλαβογράμματα, περίπου 50 ομοιάζουν με αυτά της Γραμμικής Β, από τα οποία όμως μόνο 5 θα μπορούσαν με βεβαιότητα να ταυτιστούν με τα αντίστοιχα σύμβολα της Γραμμικής Β και του κυπριακού συλλαβικού συστήματος.

Μετά την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β, οι προσπάθειες για αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Α πολλαπλασιάστηκαν, με την ελπίδα ότι οι φωνητικές αξίες των συμβόλων δεν θα είχαν ουσιαστικές διαφορές στις δυο γραφές. Η δυσκολία που αντικειμενικά παρουσιάζει η αποκρυπτογράφηση μιας συλλαβικής και, ως εκ τούτου, ατελούς και ελεύθερης γραφής, ήταν φυσικό να οδηγήσει σε μια υποτιθέμενη αναγνώριση, στα κείμενα της Γραμμικής Α, λέξεων της σημιτικής (H. Gordon³), της λουβιτικής (L. Palmer⁴), της πρωτοϊνδοευρωπαϊκής (Vl. Georgiev⁵), της χιτιτικής (S. Davis⁶) ή χιτιλοουβικής γλώσσας. Εξαιρέση αποτελούν τα δημοσιεύματα του P. Faure⁷, ο οποίος αναγνωρίζει ελληνικές λέξεις σε περόνες, όπως αναφέρω και στο βιβλίο μου⁸ για τη Γραμμική Α.

Στο βιβλίο μου «Γραμμική Α - συμβολή στην κατανόηση μιας αιγαιακής γραφής», μελετήθηκαν συνολικά 55 επιγραφές σε πινακίδες και αντικείμενα και 830 από τα 1.020 ενεπίγραφα σφραγίσματα. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στο 65% του συνόλου των 1.430 γραπτών τεκμηρίων της Γραμμικής Α.

³ Gordon Cyrus H., «Atti e Memorie...» PlIII 1, p57-64, Roma, 1967.

⁴ Palmer L.R., The Interpretation of Mycenaean Greek texts, Oxford Press 1969.

⁵ Georgiev Vl., Introduzione alla storia delle lingue Indoeuropee, Roma 1966.

⁶ Davis S., «Atti e Memorie...» PlIII 1, p14-20, Roma, 1967.

⁷ Faure P., «Τρεις ενεπίγραφες περόνες της μινωικής Κρήτης», Εφημερίς «Μεσόγειος», 20/12/1996.

⁸ Τσικριτής Μ., «Γραμμική Α-συμβολή στην κατανόηση μιας αιγαιακής γραφής», Εκδ. Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης, Ηράκλειο 2001.

Με βάση τις γνωστές διαλέκτους των ιστορικών χρόνων, η Γραμμική Β, όπως θα παρατηρήσουμε στην συνέχεια, μπορεί να καταταχθεί μορφολογικά, φωνολογικά και συντακτικά με την αρκαδική ή αρκαδοκυπριακή ενώ στη Γραμμική Α διαπιστώνεται η ύπαρξη λέξεων που πιθανόν ανήκουν σε ένα πρώιμο αιολικό ιδίωμα με στοιχεία της αρκαδικής. Κάτι ανάλογο συμβαίνει, πιθανόν, και στην Κύπρο. Πραγματικά, σε χάλκινο ενεπίγραφο οβελό από τάφο στις Σκάλες της Παλαιόπου, είναι χαραγμένη επιγραφή σε κυπρομινωική γραφή. Σ' αυτήν έχει αναγνωρισθεί η λέξη **o-pe-le-ta-u** (= Οφέλτου), που είναι τύπος αρκαδοκυπριακής διαλέκτου. Ο τύπος **o-pe-le-ta-u**, που αποτελεί γενική του ονόματος **o-pe-le-ta** στην αρκαδική διάλεκτο, έχει διαφορετική κατάληξη από τον αναμενόμενο στη μυκηναϊκή γραφή τύπο **o-pe-le-ta-o**.

Η σύγκριση μεταξύ κυπρομινωικής και Γραμμικής Α έχει οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι είναι πολύ πιο ισχυρή η σχέση που έχουν μεταξύ τους αυτές οι δύο γραφές από τη σχέση της Γραμμικής Α με τη Γραμμική Β. Ο δεσμός επομένως της Γραμμικής Α με την κυπρομινωική είναι ισχυρός.

ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΓΡΑΦΗ Β

Το αριθμητικό σύστημα της Γραμμικής Β

Από την εποχή που ο Άρθουρ Έβανς ανακάλυψε της πινακίδες της Γραμμικής Β (1902), το πρώτο που αποκάλυψε ήταν το αριθμητικό σύστημα των Μυκηναίων. Απέδειξε ότι ήταν δεκαδικό σύστημα, στο οποίο αναγνώρισε τις μονάδες, δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες και δεκάδες χιλιάδες, όπως παρατηρούμε στον πίνακα που ακολουθεί:

ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΜΒΟΛΟ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
1	┆	Το 1244 γράφεται:
10	—	
100	○	Η ημερομηνία 23/5/2014 γράφεται:
1.000	⊙	
10.000	⊖	

Λίγα χρόνια πριν την Αποκρυπτογράφηση

Ο Μάικλ Βέντρις γεννήθηκε το 1922 στην Αγγλία και σε ηλικία 14 χρονών ήλθε σε επαφή με τις επιγραφές της Γραμμικής Β. Η επαφή με τις πινακίδες πραγματοποιήθηκε το 1936 όταν με συμμαθητές του έκαναν εκπαιδευτική επίσκεψη στο μουσείο του Λονδίνου συνοδευμένοι από τον φιλόλογο καθηγητή των αρχαίων ελληνικών Πάτρικ Χάντερ. Στο μουσείο, ο ανασκαφέας της Κνωσού Άρθουρ Έβανς σε ηλικία 81 ετών παρουσίαζε μία Έκθεση για το μινωικό πολιτισμό, εμφανίζοντας και ορισμένες πινακίδες. Ο δάσκαλός του άκουσε τον Βέντρις να ρωτάει τον Έβανς: «Είπατε, κύριε, ότι δεν έχουν αποκρυπτογραφηθεί;». Η επαφή φαίνεται ότι ήταν αρκετή για να ξυπνήσει στο μικρό Βέντρις το όνειρο ότι κάποια στιγμή θα έλυνε το μυστήριο της Γραμμικής Β που είδε στο μουσείο.

Σημαντικό ρόλο για την πορεία της αποκρυπτογράφησης είχαν τα μαθήματα αρχαίων ελληνικών που πήρε στο Γυμνάσιο. 18 χρόνια μετά και αφού είχε λύσει το μυστήριο της Γραμμικής Β, επικοινωνώντας με τον καθηγητή Χάντερ για το ποια ελληνικά αποκρυπτογράφησε, του είπε: «Όχι ακριβώς τα ελληνικά που μου δίδαξες, φοβάμαι!».

Μ. Βέντρις, 14 ετών

Η Αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β

Η Γραμμική Β περιλαμβάνει 89 συλλαβές και 258 λογογραφικά (δηλαδή λέξεις). Είναι σε ικανοποιητικό βαθμό κατανωπή σήμερα, μετά την αποκρυπτογράφηση της από τον Μάικλ Βέντρις και τη φιλολογική επιμέλεια του Τζον Τσάνγουικ το 1952, οι οποίοι έδειξαν ότι οι επιγραφές έγραφαν ελληνικά πολλούς αιώνες πριν τον Όμηρο. Οι μελέτες αυτές είχαν σαν αποτέλεσμα να μεταταθεί η ιστορία της ελληνικής γραφής και γλώσσας από τον 8ο αι. π.Χ. που θεωρείτο μέχρι πρότινος, τουλάχιστον στον 14ο αι. π.Χ.

Η μέθοδος αποκρυπτογράφησης Βέντρις στηρίχθηκε στους γραμματικούς κανόνες κλίσης των λέξεων της Γραμμικής Β, που είχε συντάξει η Άλις Κόμπερ, καθώς και στις εργασίες του Γ. Κτιστόπουλου⁹, που είχαν προηγηθεί.

Συλλαβογράμματα¹⁰ της Γραμμικής Β

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα συλλαβογράμματα της Γραμμικής Β και τις αξίες που αντιστοιχούν στο καθένα:

α	ε	ι	ο	υ
27 α	27 ε	30 ι	41 ο	46 υ
28 α	31 ε	31 ι	42 ο	47 υ
29 α	32 ε	32 ι	43 ο	48 υ
30 α	33 ε	33 ι	44 ο	49 υ
31 α	34 ε	34 ι	45 ο	50 υ
32 α	35 ε	35 ι	46 ο	51 υ
33 α	36 ε	36 ι	47 ο	52 υ
34 α	37 ε	37 ι	48 ο	53 υ
35 α	38 ε	38 ι	49 ο	54 υ
36 α	39 ε	39 ι	50 ο	55 υ
37 α	40 ε	40 ι	51 ο	56 υ
38 α	41 ε	41 ι	52 ο	57 υ
39 α	42 ε	42 ι	53 ο	58 υ
40 α	43 ε	43 ι	54 ο	59 υ
41 α	44 ε	44 ι	55 ο	60 υ
42 α	45 ε	45 ι	56 ο	61 υ
43 α	46 ε	46 ι	57 ο	62 υ
44 α	47 ε	47 ι	58 ο	63 υ
45 α	48 ε	48 ι	59 ο	64 υ
46 α	49 ε	49 ι	60 ο	65 υ
47 α	50 ε	50 ι	61 ο	66 υ
48 α	51 ε	51 ι	62 ο	67 υ
49 α	52 ε	52 ι	63 ο	68 υ
50 α	53 ε	53 ι	64 ο	69 υ
51 α	54 ε	54 ι	65 ο	70 υ
52 α	55 ε	55 ι	66 ο	71 υ
53 α	56 ε	56 ι	67 ο	72 υ
54 α	57 ε	57 ι	68 ο	73 υ
55 α	58 ε	58 ι	69 ο	74 υ
56 α	59 ε	59 ι	70 ο	75 υ
57 α	60 ε	60 ι	71 ο	76 υ
58 α	61 ε	61 ι	72 ο	77 υ
59 α	62 ε	62 ι	73 ο	78 υ
60 α	63 ε	63 ι	74 ο	79 υ
61 α	64 ε	64 ι	75 ο	80 υ
62 α	65 ε	65 ι	76 ο	81 υ
63 α	66 ε	66 ι	77 ο	82 υ
64 α	67 ε	67 ι	78 ο	83 υ
65 α	68 ε	68 ι	79 ο	84 υ
66 α	69 ε	69 ι	80 ο	85 υ
67 α	70 ε	70 ι	81 ο	86 υ
68 α	71 ε	71 ι	82 ο	87 υ
69 α	72 ε	72 ι	83 ο	88 υ
70 α	73 ε	73 ι	84 ο	89 υ

ΚΛΕΙΔΑ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ Β (VENTRIS)

Τριάδες της Α. Κόμπερ

⁹ Στο Midcentury Report του 1950, ο Κτιστόπουλος, με στατιστικές μεθόδους συχνότητας, έδειξε έμμεσα τις αποδόσεις των φωνητικών αξιών α, ε και ο.

¹⁰ Work Note 20 της 1-6-1952. Ο πίνακας συντάχθηκε με βάση τις συλλαβικές αξίες, όπως τις όρισε ο Βέντρις στην πρώτη δημοσίευσή του.

Τα θέματα που καταγράφονται στις πινακίδες της Γραμμικής Β αναδεικνύουν μια σχολαστική ανακτορική γραφειοκρατία, όπου η διοίκηση του παλατιού κατέγραφε όσα έκαναν ή όσα παρέλειπε να κάνει. Μερικά από τα θέματα αυτά αφορούν:

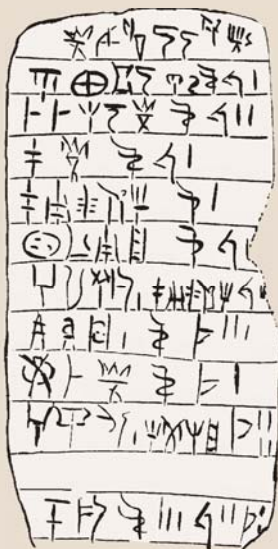
- τα προϊόντα που συγκεντρώνονταν στο ανάκτορο
- τις ελλείψεις ή απαλλαγές των υπόχρεων εισφορών
- τον πολεμικό εξοπλισμό των αποθηκών (ξίφη, ακόντια, βέλη κ.ά.)
- τα σκεύη της καθημερινής ζωής (έπιπλα, αγγεία κ.ά.)
- τις διάφορες μορφές γαιοκτησίας
- τις εργασιακές ομάδες ανδρών και γυναικών με τοπωνύμια
- τα σύνολα εκτρεφόμενων ζώων, κυρίως αιγοπροβάτων, του ανακτόρου.

Ισχυρό αποδεικτικό στοιχείο για την ελληνικότητα της Γραμμικής Β θεωρείται το γεγονός ότι σε κείμενα προσφορών σε θεότητες αναγνωρίζονται γνωστά κύρια ονόματα των μετέπειτα ιστορικών χρόνων: **ε-λε-υ-τι-για** = Ελευθία στην Αμνισό, **α-τα-να-πο-τι-νι-για** = Αθηνά-δέσποινα, **ε-νυ-βα-λι-γιο** = Ενωφάλιος, **πο-σε-δα-ο-νε** = Ποσειδάωνει, **δι-βε** = Δίφει, **ε-κο-το** = Έκτωρ κλπ.

Πινακίδα με προσφορές λαδιού από την Κνωσό (ΚΝ Fr 1+31)

Στην πινακίδα αυτή καταγράφονται προσφορές λαδιού σε διάφορες θεότητες. Η συγκεκριμένη επιγραφή παρουσιάζει ενδιαφέρον, γιατί αφενός μας δίνει μια εικόνα για το μετρικό σύστημα των Μυκηναίων και για τον τρόπο αναγωγής από μικρότερες σε μεγαλύτερες μονάδες, και αφετέρου αναφέρει τις θεότητες που είναι οι αποδέκτες των προσφορών.

Στο κείμενο αναγνωρίζεται, επίσης, ο μήνας που έγινε η πράξη, ένας κατάλογος αποδεκτών με την αντίστοιχη ποσότητα ελαίου που λαμβάνει ο καθένας και, τελικά, το σύνολο της ποσότητας του ελαίου που διατέθηκε.

<i>de-u-ki-jo meno</i>			
<i>di-ka-ta-jo di-we</i>	7 λάδι	1	
<i>da-da-re-jo-de</i>	7 λάδι	2	
<i>pa-de</i>	7 λάδι	1	
<i>pa-si te-o-i</i>	7 λάδι	1	
<i>qe-ra-si-ja</i>	7 λάδι	1	
<i>a-mi-ni-so pa-si-te-o-i</i>	7 λάδι	2	
<i>e-ri-nu</i>	7 λάδι		> 4
<i>47-da-de</i>	7 λάδι		> 1
<i>a-ne-mo i-je-re-ja</i>	7 λάδι		> 4
<i>to-so</i>	7 λάδι	3	2 > 2

Η μετάφραση του κειμένου είναι:

το Δεύκιο μήνα (αποστέλλονται)	
(ιερό) Δικταίου Δία	λάδι 1
(περιοχή) Δαιδολεϊόνδε	λάδι 2
(περιοχή) πλησίον)	λάδι 1
πάνσι θεοίς (όλων των θεών)	λάδι 1
Θηρασία (θεά Αρτεμη)	λάδι 1
Αμνισός για όλους τους θεούς	λάδι 2
Ερινύς	λάδι > 3
47-da-de	λάδι > 1
Ιέρεια των ανέμων	λάδι > 4
τόσο	λάδι 3 και 2 και > 2

Οι πινακίδες της Γραμμικής Β μας πληροφορούν για την πολιτική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση των Μυκηναίων. Μερικά από τα μέλη της ανώτερης κοινωνικής ιεραρχίας είναι τα παρακάτω:

Φάναξ - 𐀕𐀓𐀕𐀓: Ο ανώτατος άρχοντας, ο άνακτας, ηγείται πιθανόν της ανώτατης πολιτικής, στρατιωτικής και δικαστικής αρχής, που ρυθμίζει την οικονομική ζωή του κράτους.

Λαφαγέτας - 𐀕𐀓𐀕𐀓𐀕𐀓: Ο τίτλος αυτός πιθανόν ανήκει στον αρχιστράτηγο που έχει κάτω από την εποπτεία του τεχνίτες και κατέχει βασιλικές εκτάσεις.

Ε-πε-τα - 𐀕𐀓𐀕𐀓: Η λέξη επέτας χαρακτηρίζει τους ακολούθους του άνακτος που φέρονται να διαθέτουν άρματα.

Τε-ρε-τα - 𐀕𐀓𐀕𐀓: Η λέξη τελεστάς αποδίδει μάλλον θρησκευτικούς τίτλους.

Κο-ρε-τε - 𐀕𐀓𐀕𐀓: Η λέξη χωρητήρες ή προχωρητήρες αναφέρεται ίσως σ' ένα είδος τοποτηρητή ή δημάρχου, όπως λέμε σήμερα.

Μο-ρο-πα - 𐀕𐀓𐀕𐀓: Η λέξη μοιρόππας πιστεύεται ότι σχετίζεται με τον κάτοχο μοίρας-μεριδίου, πιθανόν το γαιοκτήμονα. Στις πινακίδες της Πύλου αναφέρονται με τα ονόματά τους 10 μογορα, με δύναμη ανθρώπων πολλαπλάσια του 10. Κάθε στρατιώτης αναφέρεται με οπλισμό «ένχεα χαλκάρεα» και τα σπαθιά τους ονομάζονται **πα-κα-να** - 𐀕𐀓𐀕𐀓 (φάσγανα).

Όσον αφορά στο θεσμό της γαιοκτησίας, διακρίνονται δυο μορφές ιδιοκτησίας γης και δυο κατηγορίες κτημάτων, τα:

ke-ke-me-na - 𐀕𐀓𐀕𐀓𐀕𐀓: κεκείμενα, τα κτήματα που αποτελούν συλλογική ιδιοκτησία και ανήκουν, πιθανόν, στην κοινότητα ή στο δήμο - **damo**.

ke-ti-me-na - 𐀕𐀓𐀕𐀓𐀕𐀓: κτιμένα, τις περιοχές που ανήκουν σε ιδιώτες, πιθανόν τελεστές.

Μεγάλο ποσοστό των καταγραφών σχετίζεται με την κτηνοτροφική παραγωγή. Ειδικά στην Κνωσό αναφέρονται πολλά αιγοπρόβατα, πολύτιμα για την παραγωγή μαλλιού και δερμάτων (διφθέρων). Τα βόδια έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της εποχής. Συνήθως αποκαλούνται = εργάτι και χρησιμοποιούνται ως υποζύγια. Πολλές φορές μάλιστα έχουν ονόματα, όπως Κέλαινος, Οίνοψ, Ξούθος, Στόμαργος κ.ά. Οι κυνηγοί αναφέρονται ως **ku-na-ke-ta** (κυναγέται) και χρησιμοποιούν στο κυνήγι τους σκυλιά **ku-ne** (κύνας).

Εντύπωση προκαλεί η εργασιακή εξειδίκευση, που διαφαίνεται μέσα από τη καθημερινή καταγραφή, σε πινακίδες της Πύλου και της Κνωσού, των διαφορετικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων, όπως: **a-ra-ka-te-ja** - πλακάτεια (= γνέστρες), **a-re-pa-zo-o** - αλειφαζών (= αρωματοποιεί), **i-to-we-sa** - ιστεια (= υφάντριες), **i-ja-te** - ιατήρ (= ιατρός), **ka-na-pe-wo** - κναφείς (= λευκάντριες μάλλινων), **ka-ke-u** - χαλκείς (= χαλκουργοί), **ku-ru-so-wo-ko** (= χρυσοουργοί-χρυσοκόοι), **ma-ti-jo** - μαλθείς (= καλαφάτες), **na-u-do-mo** - ναύδομοι (= ξυλουργοί), **pe-ki-ti-raz** - πέκτριαι (= λαναρίστρες), **ri-ne-ja** - λίνεια (= εργάτριες λιναριού), **te-ko-to-ne** - τέκτονες (= ξυλουργοί), **to-ko-do-mo** - τοικοδόμοι (= κτίστρες), **to-ko-so-wo-ko** - τοξοφοργοί (= κατασκευαστές τόξων).

Ο Δίσκος της Φαιστού

Ο γνωστός Δίσκος της Φαιστού ανακαλύφθηκε, από τον L. Pernier στο ομώνυμο ανάκτορο. Πρόκειται για πήλινο δίσκο με διάμετρο 17 εκ., που περιέχει 45 διαφορετικά εικονιστικά σημεία στην κάθε πλευρά του, οργανωμένα σε πέντε σπείρες. Τα σύμβολα αυτά παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Οι δύο όψεις του Δίσκου της Φαιστού

Κάθε σύμβολο έχει αποτυπωθεί με ένα είδος σφραγίδας. Η επιδεξιότητα του τεχνίτη να αξιοποιήσει όλο το διαθέσιμο χώρο του δίσκου μαρτυρεί μεγάλη εμπειρία σ' αυτήν την εργασία. Η φορά ανάγνωσης των συμβόλων είναι από τα αριστερά προς τα δεξιά. Η σπειροειδής διάταξη της γραφής θεωρείται ότι επιτρέπει την καταχώρηση των περισσότερων δυνατών πληροφοριών στον ελάχιστο δυνατό χώρο, όπως ακριβώς και οι σημερινοί δίσκοι μεταφοράς δεδομένων (CD-Rom). Παράλληλα, η σπείρα μπορεί να φέρει και μεταφυσική φόρτιση (π.χ. συμβολισμός Λαβυρίνθου).

Οι διαφορετικοί τρόποι ανάγνωσης της γραφής (αριστερόστροφα ή δεξιόστροφα) αναγκάζουν τους χαρακτές των κρητικών ιερογλυφικών να δηλώνουν την έναρξη της ανάγνωσης με το σύμβολο X στην αρχή της πρώτης συλλαβής ή να δηλώνεται η αρχή ανάγνωσης με σύμβολα μεγαλύτερου μεγέθους. Τα μοναδικά ευρήματα, τα οποία συσχετίζονται με τα περισσότερα σύμβολα του Δίσκου, είναι ο ενεπίγραφος διπλός πέλεκυς που βρέθηκε στο Αρκαλοχώρι και μια επιγραφή από τα Μάλλια.

Στον πίνακα που ακολουθεί παραθέτουμε τις περιοχές του Δίσκου που έχουν μόνο ίδιες λέξεις ανεξάρτητα του τρόπου ανάγνωσης του Δίσκου:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΜΟΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΔΙΣΚΟΥ ΦΑΙΣΤΟΥ		
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΛΕΞΕΙΣ ΔΙΣΚΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
A 21		01a 28
A 15		01a 28
A 31		38 03 10
A 28		38 03 10
A 3		07a 45 29
B 20		07a 45 29
A 16		26a 31 12 02
A 19		26a 31 12 02
A 22		26a 31 12 02
B 21		08a 07 36 29 22
B 26		08a 07 36 29 22
A 20		18 23 10 25 27 02
A 14		18 23 10 25 27 02
A 29		21 37 35 27 27 12 02
A 17		21 37 35 27 27 12 02

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΛΙΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ		
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΟΡΦΗ ΚΛΙΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
A 30		01 13
A 26		01 13 12 02
A 1		18a 01 13 12 02
B 8		18 01 13 07 15
B 7		33 39 01 13
A 17		21 37 35 27 27 12 02
A 23		27 18 32 14 27 12 02
B 30		07a 45
B 24		07a 45 07
A 3		07a 45 29
B 20		07a 45 29
A 6		12 07 45 27
B 2		35 07 45 27
B 18		08a 07 36 29
B 21		08a 07 36 29 22
B 26		08a 07 36 29 22
A 4		34 29 29
B 29		25 23 34 29
A 22		25 23 34 27

Λόγω δε του τόπου εύρεσης του Δίσκου πιθανόν κάποια από τις τρισύλλαβες λέξεις να αντιπροσωπεύει και το όνομα της Φαιστού (**pa-i-to**) με πιθανότερη τη λέξη

Παρατηρήσεις στο λεξικό του Δίσκου

Η αποκρυπτογράφηση του Δίσκου αποτελεί έναν εξαιρετικά δύσβατο τομέα των αιγαιακών γραφών. Για την μελέτη του απαιτείται πολύ καλή γνώση των Κρητικών γραφών¹¹ και του πολιτισμικού πλαισίου της εποχής του. Ο επίδοξος αποκρυπτογράφος πρέπει να προβεί σε πολλούς πειραματισμούς συνδυασμών συλλαβικών αξιών και όταν προκύψει μια ισχυρή σχέση σημαίνοντων και σημαϊνόμενων, τότε πιθανόν να έχει φθάσει στην καλύτερη δυνατή ερμηνεία του Δίσκου.

¹¹ Προτείνουμε επικουρικά να μελετηθεί και το βιβλίο: «Ο Δίσκος της Φαιστού - Οδηγός Αποκρυπτογράφησης», Τσικριτάς Μ., Ηράκλειο 2006.

Kolymbari 73006, Chania, Crete, Greece

T.: +30 28240 84500

F.: +30 28240 84555

info@avraimperial.gr

www.avraimperial.gr

BEACH RESORT & SPA